

РОЛЬ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

THE ROLE OF EDUCATIONAL SERVICES IN HIGHER EDUCATION

Анотація. Розвиток конкуренції у сфері освітніх послуг впливає на підвищення конкурентоспроможності та швидку адаптацію та мобільність університетів в сучасних умовах інформаційного суспільства. Економічні та соціальні умови розвитку різних країн, їх політичне становище, особливості менталітету, рівень культури, демографічні фактори безпосередньо впливають на сферу надання освітніх послуг та розвиток вищої освіти.

Abstract. The development of competition in the field of educational services affects the increase in competitiveness and rapid adaptation and mobility of universities in the modern conditions of the information society. The economic and social conditions of development of various countries, their political situation, peculiarities of mentality, level of culture, demographic factors directly affect the sphere of providing educational services and the development of higher education.

Ключові слова: вища освіта, інновації, освітня послуга, комерціалізація освіти

Key words: higher education, innovation, educational services, commercialization of education

Сучасні реалії та вимоги інформаційного суспільства вимагають від сфери освіти мобільності та динамічності. Особливо, в умовах воєнного стану в Україні, постають нові виклики, проблеми та вимоги для сфери вищої освіти. Це впливає на структурні економічні зміни та зміни в структурі ринку праці та вимог до нього. Освіта є не лише соціальним, а й економічним явищем, що безпосередньо впливає на розвиток держави та суспільства. Ці процеси вимагають від сфери вищої освіти бути гнучкою та швидко реагувати на глобальні та суспільні трансформації, виробляючи нові, сучасні та актуальні освітні продукти, використовувати сучасні освітні технології та ефективно організовувати процес надання та отримання освітніх послуг.

У такому суспільстві пріоритетними стають масштабні господарські зміни на основі виробництва і споживання інформації та знань, виникають нові види діяльності та нові галузі, формуються нові види послуг. Новий попит на послуги суспільного характеру породжують нові ринки, до яких належить також і ринок освітніх послуг. Поява інтересу науковців до дослідження ринку освітніх послуг є відповіддю на сформовану в останні десятиліття глобальну тенденцію суспільного розвитку щодо випереджувального зростання сфери послуг порівняно з матеріальним виробництвом [1].

Більшість вищих навчальних закладів України складають комунальні та державні заклади, які виробляють різноманітні освітні продукти. Можливість фінансової автономії дає змогу виявляти найбільш важливі, сучасні, конкурентоспроможні та актуальні напрями діяльності, а також підвищувати ефективність управління навчальними закладами, впроваджувати наукові та практичні дослідження, підвищувати якість та рівень конкурентоспроможності освітніх продуктів, які вони виробляють.

Сума всіх запитів є ринковим попитом. Попит — це потреба, підтримана платоспроможністю. Прагнення до освіти зобов'язує прямо чи побічно, сплатити послуги навчальних закладів. Попит формується і вивчається з тією метою, щоб пропонувані товари відповідали йому і якнайповніше задовольняли його.

Сьогодні освіта, як один із видів економічної діяльності, є невід'ємною складовою ринкової економіки України. Водночас економічний стан освіти в Україні в умовах воєнного стану, характеризується суттєвою незбалансованістю. Ключовою проблемою економічних відносин у сфері освіти України є невідповідність діючого економічного механізму засадам

ринкової економіки. Як і за часів планової радянської економіки, державні кошти на освіту виділяються на «утримання державних і комунальних навчальних закладів», а не на оплату вироблених і наданих закладами освіти конкретних видів освітніх послуг з урахуванням їх якості. Перш за все, такий механізм фінансування освітньої діяльності обмежує громадянам України можливість здобувати освіту за державні кошти за своїм вибором у навчальних закладах незалежно від місця їх розташування та форм власності і, отже, позбавляє можливості впровадити принцип «гроші ходять за здобувачем освіти». Крім того, діючий механізм фінансування освіти не дає змоги впровадити такий інструмент підвищення ефективності економічної діяльності, як конкуренція між закладами освіти, у результаті якої заклад освіти як суб'єкт господарювання може отримати додаткові кошти за більш якісні результати своєї освітньої діяльності.

Ринок освітніх послуг потребує удосконалення нормативно-правового регулювання, розроблення довгострокових перспектив і пріоритетних напрямів розвитку освіти, середньострокових стратегій і цільових програм розвитку за рівнями освіти як у цілому по країні, так і в регіональному розрізі та короткострокових програм розв'язання конкретних проблем, які виникають в економічних відносинах у сфері освіти.

Література

1. Антохов А.А. Ринок освітніх послуг у світлі класичного та новітніх підходів до дослідження /А.А. Антохов// Регіональна економіка. – 2009. – №1(51).